

ROSCHIER

Voidaanko laina luonnehtia
omaksi pääomaksi VML 31
§ 2 momentin nojalla?

Merja Raunio, 13.5.2022

Esitetyt ajatukset ovat omiani eivätkä edusta työnantajani Roschier Asianajotoimisto Oy:n kantaa.

En ole ollut mukana tässä esityksessä esiintyvässä veroriidassa, josta korkein hallinto-oikeus on antanut ratkaisunsa KHO 2014:119. Tiedän, mistä yrityksestä on kysymys, mutta esityksessä on hyödynnetty vain hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä ilmeneviä tietoja.

Merja Raunio

Sisällys

ROSCHIER

1. Johdannoksi siirtohinnoitteluprosessi käytännössä
2. VML 31 § 2 momentti ja taloudellisesti olennaiset erityispiirteet
3. Lainan määrittäminen omaksi pääomaksi tapauksessa KHO 2014:119 ja VM 31 § 2 momentin mukaan
4. Lainan sivuuttaminen VML 31 § 3 momentin nojalla
5. Lainan määrän markkinaehtoisuus
6. Johtopäätöksiä

Siirtohinnoitteluprosessi

ROSCHER

Etuyhteysyritysten välillä tehtyjen liiketoimien markkinaehtoisuuden testaaminen

Liiketoimen määrittäminen OECD TPG luku I

Identify the commercial or financial relations between the associated enterprises and the conditions and economically relevant circumstances attached to those relations in order that the controlled transaction is accurately delineated.

Toimiala-
analyysi

Arvoketju-
analyysi

Toiminto-
analyysi

Vertailuarvio OECD TPG luvut II ja III

Compare the conditions and the economically relevant circumstances of the controlled transaction with the conditions and the economic relevant circumstances of comparable transactions between independent enterprises.

Siirtohin-
noittelu-
menetel-
män
valinta

Vertailukohteiden
hakeminen

Taloudel-
linen
analyysi

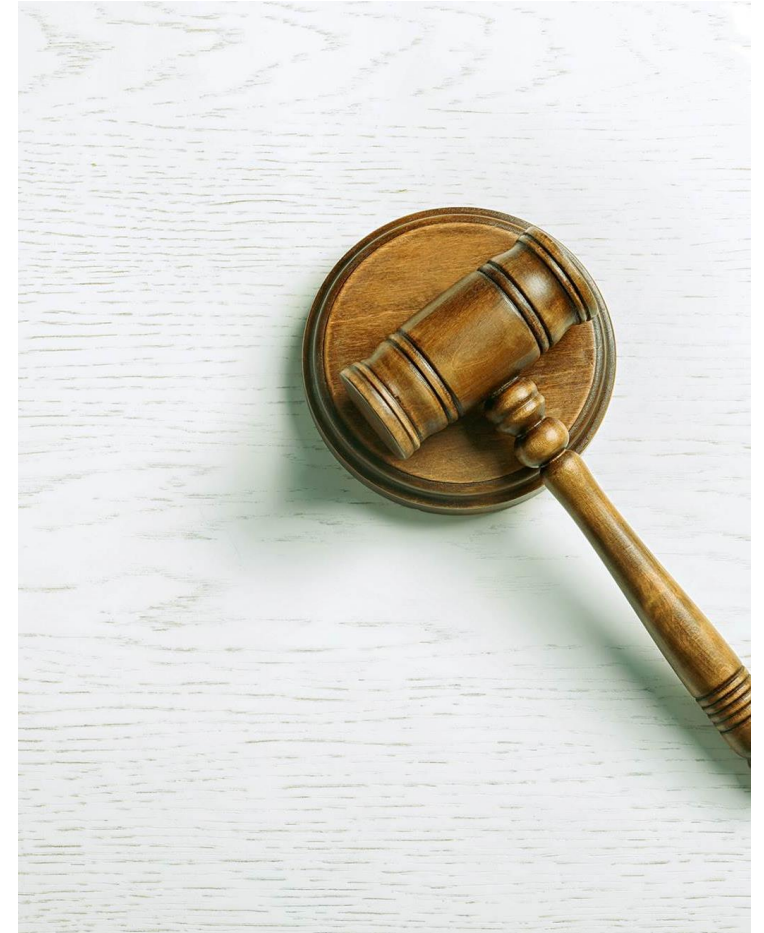
Liiketoimikohtainen tarkastelu eli jokaisen etuyhteysliiketoimen (tai liiketoimityypin) markkinaehtoisuus arvioidaan erikseen.

VML 31 § 2 momentti
ja taloudellisesti
olennaiset
erityispiirteet

VML 31 § 2 momentti

Arvioitaessa 1 momentin sisältämän markkinaehtoperiaatteen mukaisesti sitä, onko etuyhteydessä olevien osapuolten välisessä liiketoimessa sovittu tai määrätty ehtoja riippumattomien osapuolten ehdoista poikkeavasti, **tunnistetaan asiaankuuluvat kaupalliset tai rahoituskelliset suhteet ja näihin suhteisiin vaikuttavat taloudellisesti olennaiset erityispiirteet**, joita ovat **sopimusehdot, osapuolten toiminnot, varat ja riskit, siirretyn omaisuuden tai tarjotun palvelun ominaispiirteet, osapuolten ja markkinoiden taloudelliset olosuhteet sekä osapuolten liiketoimintastrategiat**. Näiden seikkojen perusteella määritetään liiketoimi sen tosiasiallisen sisällön mukaisena.

Taloudellisesti olennaiset erityispiirteet, joiden perusteella liiketoimi määritetään

SOPIMUSEHDOT

kirjallisista sopimuksista, toimintaohjeista ja muusta kirjeenvaihdosta

TOIMINTOANALYYSI ELI OSAPUOLTEN TEKEMÄT TOIMINNOT, HYÖDYNTÄMÄT VARAT JA OTTAMAT RISKIT

tosiasiallinen tekeminen ja kyvyt, päätöksenteko, riskien kontrollointi, aineettoman omaisuuden DEMPE-toiminnot

SIIRRETYN OMAISUUDEN TAI TARJOTUS PALVELUN OMINAISPIIRTEET

fyysiset ominaisuudet, laatu, saatavuus, omaisuudensuojan kesto

OSAPUOLTEN JA MARKKINOIDEN TALOUDELLISET OLOSUHTEET

markkinoiden koko ja kilpailutilanne, valtion sääntely, suhdannevaihtelut, tuotteen elinkaari

OSAPUOLTEN LIIKETOIMINTASTRATEGIAT

innovaatiivisuus, erilaistumisaste, riskinottohalukkuus

Taloudellisesti olennaiset erityispiirteet rahoitusliiketoimissa

ROSCHIER

SOPIMUSEHDOT

TOIMINNOT, VARAT JA RISKIT

luototappioriskien arviointi ja analysointi, lainaehdoista sopiminen, varojen järjestäminen ja dokumentointi, kyky sitoa varoja lainanantoon; riskien arvioimiseen, ottamiseen ja hallitsemiseen liittyvät toimet sekä kapasiteetti kantaa riskit toimet lyhennysten ja korkojen maksun oikea-aikaisuuden varmistamiseksi, vakuuden antaminen, velvollisuuksien seuraminen ja täyttäminen

RAHOITUKSEN OMINAISUUDET

pääoma, maturiteetti, takaisinmaksuaikataulu, tarkoitus, etusijajärjestys, velallisen sijainti, valuutta, vakuus, korkoperuste

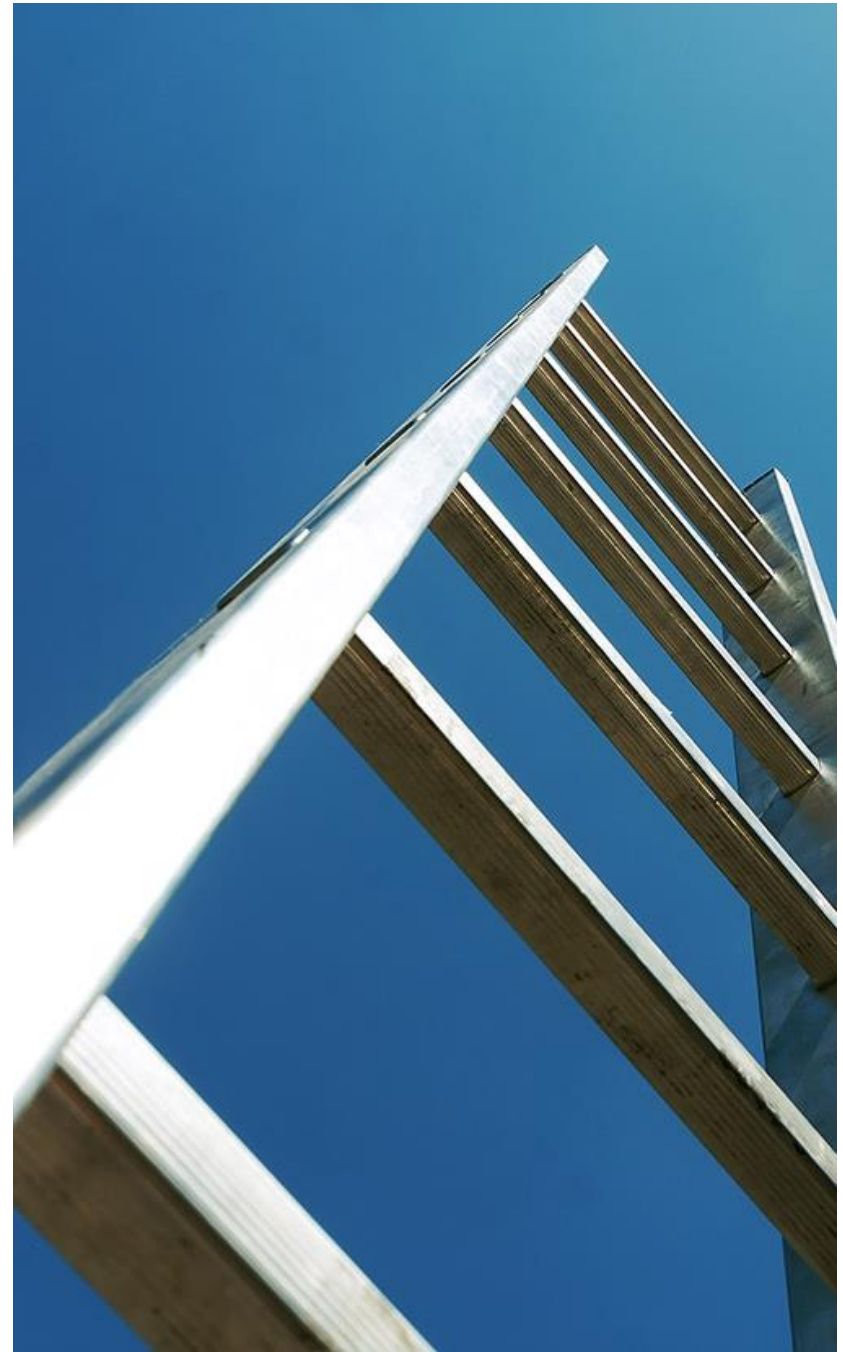
OSAPUOLTEN JA MARKKINOIDEN TALOUDELLISET OLOSUHTEET

valuutat maantieteellinen sijainti, paikallinen sääntely, velallisen toimiala, liiketoimen ajankohta

OSAPUOLTEN LIIKETOIMINTASTRATEGIAT

konsernin rahoituspolitiikka, olemassa olevat velka- ja osakkuussuhteet

Lainan määrittäminen
omaksi pääomaksi

KHO 2014:119

A Oy:n 15 milj. euron IFRS-hybridilaina

- A Oy:llä oli osakkaaltaan pääomasijoittajan omistamalta luxemburgilaiselta yhtiö B:ltä 15 milj. euron suuruinen IFRS-hybridilaina.
 - Vakuudeton, eräpäivätön ja lainasopimuksessa tarkoitettuihin pankkilainoihin nähden maksuunsaantijärjestyksessä takasijainen.
 - Laina voitiin maksaa takaisin vain yhtiön vaatimuksesta ja vain, jos lainasopimuksessa tarkoitetut pankkilainat oli ensin kokonaan maksettu.
 - Kiinteä vuosittainen 30 prosentin korko lisättiin lainaehtojen mukaan pääomaan.
- A Oy:n pankkilainoja oli erääntymässä vuonna 2009, ja rahoittajapankit olivat asettaneet lisärahoituksen lainojensa uusimisen ehdoksi.
- Osakaslaina oli tarkoitettu siltarahoitukseksi autoteollisuuden laman ja luottokriisin ylittämiseksi.
- Verohallinto oli päätöksessään katsonut, että riippumattomien osapuolten välillä ei olisi sovittu velkarahoituksesta, vaan rahoitusta on pidettävä oman pääoman ehtoisena.
- KHO arvioi ensin, että IFRS-hybridinä oli verotuksessa pidettävä vieraan pääoman luonteisena.
 - Ei siirtohinnoittelua.
- KHO:n mukaan VML 31 § 1 momentti ei valtuuttanut Verohallintoa sivuuttamaan A Oy:n toteuttamaa lainatransaktiota ja korvaamaan sitä toisella transaktiolla (oman pääoman ehtoinen sijoitus).

KHO 2014:119 ja VML 31 § 2 momentti

ROSCHIER

Korjasiko VM 31 § 2 momentin säätäminen tilanteen?

Olisiko tapauksen KHO 2014:119 olosuhteissa A Oy:n yhtiö B:ltä saama rahoitus voitu määrittää oman pääoman ehtoiseksi sijoitukseksi?

SOPIMUSEHDOT

TOIMINNOT, VARAT JA RISKIT

luototappioriskin arviointi ja analysointi, lainaehdoista sopiminen, varojen järjestäminen ja dokumentointi, kyky suojautua lainanantoon; riskien arvioimiseen, ottamiseen ja hallitsemiseen liittyvät toimet sekä kapasiteetti kantaa riskit toimet lyhennysten ja korkojen maksun oikea-aikaisuuden varmistamiseksi, vakuuden antaminen, velvollisuuksien seuraminen ja täyttäminen

RAHOITUKSEN OMINAISUUDET

pääoma, maturiteetti, takaisinmaksuaikataulu, tarkoitus, etusijajärjestys, velallisen sijainti, valuutta, vakuus, korko

OSAPUOLTEN JA MARKKINOIDEN TALOUDELLIST OLOSUHTEET

valuutat maantieteellinen sijainti, paikallinen sääntely, velallisen toimiala, liiketoimen ajankohta

OSAPUOLTEN LIIKETOIMINTASTRATEGIAT

konsernin rahoituspolitiikka, olemassa olevat velka- ja osakkuussuhteet

KHO:n mukaan lainaa ei ominaisuuksiensa perusteella voitu pitää oman pääoman luonteisena. Tämä ei ole muuttunut.

Liiketoimen määrittämisessä toimintoarvio on käytännössä tärkein.

Tapauksessa ei käytännössä arvioitu osapuolten toimintoja, varoja ja riskejä.

Kun kaikki liiketoiminta (ja käytännössä sitä koskeva päätöksenteko ja osaaminen) oli A Oy:ssä, niin toimintoarvion perusteella lainaa ei olisi voitu luonnehtia omaksi pääomaksi.

Kriteereitä jotka viittaavat siihen, että laina tosiasialliselta sisällöltään oman pääoman ehtoinen

SOPIMUSEHDOT

Eräpäivättömyys, korottomuus/tulokseen perustuva korko, ei velkoja-aloitteista takaisinmaksua, vakuudettomuus.

TOIMINNOT, VARAT JA RISKIT

Velallisyhtiö ei tosiasiasa tee päätöksiä lainan käyttökohteeseen liittyen eikä myöskään arvioi investointiin tai lainan ottamiseen liittyviä riskejä; Velallisyhtiö ei arvio kykyään maksaa korkoja ja lyhennyksiä takaisinmaksuaikataulun mukaan; Korkojen ja lyhennysten maksamisen ehtoja ei noudateta tai seurata; velkojayhtiö ei lainaa antaessaan arvioi velallisen takaisinmaksukykyä tai luottotappioriskiään.

RAHOITUKSEN OMINAISUUDET

Takasijaisuus muihin velkoihin nähden; käyttötarkoitus, jota ulkopuoliset lainanantajat eivät rahoittaisi (esim. alkuvaiheen kehitystyö?); konvertointi omaksi pääomaksi.

OSAPUOLTEN JA MARKKINOIDEN TALOUDELLISET OLOSUHTEET

OSAPUOLTEN LIIKETOIMINTASTRATEGIAT

Velallisyhtiön velkaisuusaste korkeampi kuin konsernin rahoitusstrategian mukainen tavoitetaso ja/tai konsernin toteutunut velkaisuusaste; velkoja on velallisyhtiön osakas

Lainan sivuuttaminen
VML 31 § 3 momentin
mukaan

VML 31 § 3 momentti

Liiketoimen sivuuttaminen

Jos **poikkeuksellisissa olosuhteissa**, 1 momenttia sovellettaessa, etuyhteydessä olevien osapuolten välinen, 2 momentin mukaisesti määritetty liiketoimi **poikkeaa siitä, mitä taloudellisesti järkevästi toimivat**, toisistaan riippumattomat osapuolet vastaavissa olosuhteissa sopisivat, se voidaan sivuuttaa ja tarvittaessa korvata toisella, markkinaehtoperiaatteen mukaisella liiketoimella. Sivuuttamisen **edellytyksenä on lisäksi, ettei määritetylle liiketoimelle, joka oltaisiin sivuuttamassa, voida vahvistaa markkinaehtoperiaatteen mukaista hintaa**, kun otetaan huomioon kunkin osapuolen näkökulma ja realistiset vaihtoehdot päätöksentekohetkellä. Korvaava liiketoimi määritetään 2 momentin mukaisesti ja sen on oltava mahdollisimman samankaltainen sivuutettavan liiketoimen kanssa.

VML 31 § 3 momentti

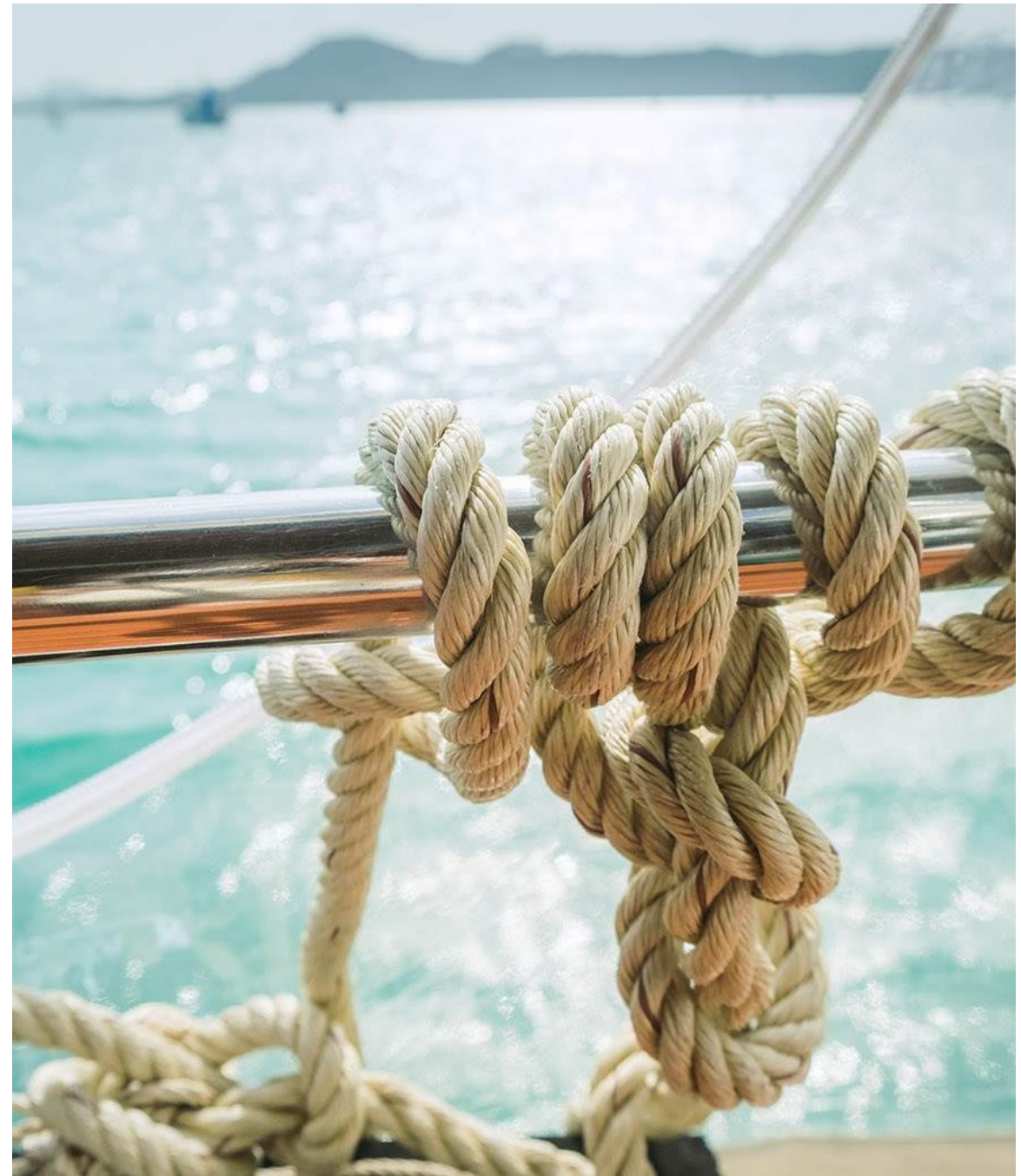
Liiketoimen sivuuttaminen

ROSCHIER

- Poikkeussäännöstä tulee tulkita suppeasti.
- Sivuuttaminen on harvinaista.
- Vain täysin järjetön laina voitaisiin sivuuttaa.
- Käytännössä lainoille voidaan aina määrittää laskennallinen "markkinaehtoinen" korko.
 - Säännöksen soveltaminen edellyttää, että myös korko olisi järjetön.

Lainan määrän sivuuttaminen

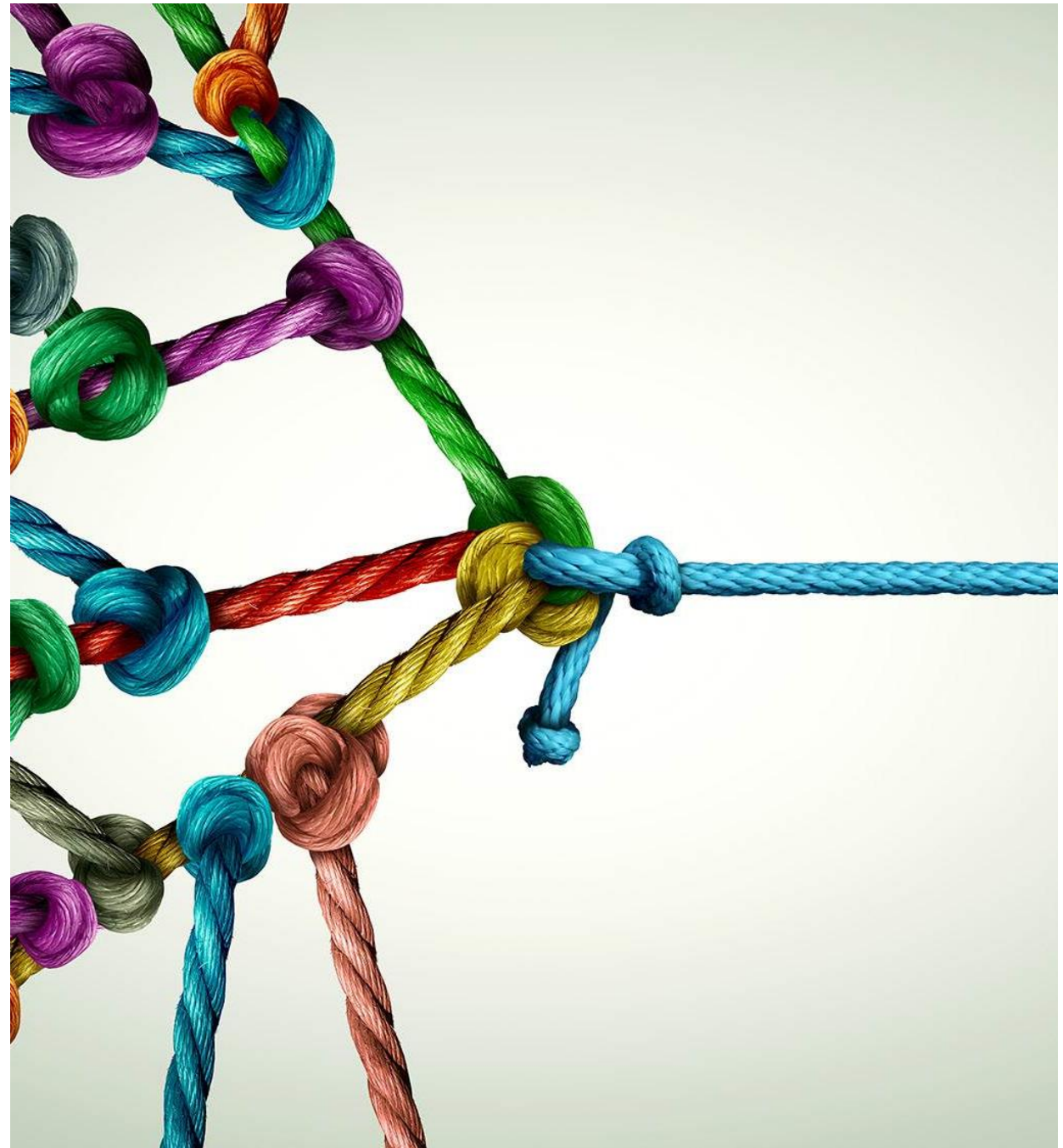
Lainan määrän markkinaehtoisuus

ROSCHIER

- Lainan määrä on yleensä yksi lainasopimuksen ehdoista, ja OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden (kappale 10.29) mukaan yksi lainan ominaisuuksista.
- Voidaanko lainaliiketoimen ehtoja oikaista markkinaehtoiselle tasolle määrittämällä lainalle markkinaehtoinen pääoma?
- Jos lainan määrän oikaiseminen markkinaehtoiselle tasolle tehtäisiin riippumattoman osapuolten markkinaehtoisen käyttäytymisen perusteella, tämä arvio kuuluisi luontevasti vertailuarvioon eli siirtohinnoitteluprosessin toiseen vaiheeseen.
- Kuinka paljon liiketoimen ehtoja voidaan oikaista ennen kuin tosiasiaassa on kysymys liiketoimen sivuuttamisesta?

Johtopäätökset

Johtopäätökset

ROSCHIER

VML 31 § 2 momentissa säädetyistä taloudellisesti olennaisista erityispiirteistä (erityisesti lainaehdoista ja muista lainan ominaisuuksista sekä osapuolten toiminnoista, varoista ja riskeistä) tehdyn kokonaisarvion perusteella voidaan päätyä pitämään lainan nimellä tehtyä sijoitusta tosiasiasa oman pääoman ehtoisena.

Se toteennäytetty seikka, että velallisyhtiö ei saisi lainaa riippumattomalta taholta, ei yksin mahdollista lainan luonnehtimista oman pääoman ehtoiseksi sijoitukseksi.

Yritysten on hyvä varmistaa, että konsernilainojen määrät ovat markkinaehtoisella tasolla.

Kiitos!

ROSCHIER

Merja Raunio

Senior Advisor

OT Tax and Structuring

+358 50 525 38 60

merja.raunio@roschier.com